Agrárgazdaságtani rovat

Készült a CORVINUS Zrt. támogatásával

A RURALJOBS projekt bemutatása

SZŐCS EMESE

A RuralJobs, teljes nevén *New Sources of Employment to Promote the Wealth-Generating Capacity of Rural Communities* (A vidéki közösségek jövedelemtermelő képességének növelését szolgáló új foglalkoztatási lehetőségek) az Európai Bizottság Hetedik Keretprogramja által finanszírozott kutatási projekt. A koordinátoron, vagyis a Debreceni Egyetemen kívül hét partner vesz részt a projektben, ezek egyike a Babeş-Bolyai Tudományegyetem öt tagú kutatócsoportja, amelynek tagjai Dr. Vincze Mária egyetemi tanár, projektvezető, valamint Kerekes Kinga, Veress Enikő, Pakucs Bernadett és e cikk szerzője. A további partnerintézetek: Plymouthi Egyetem – Egyesült Királyság, Litvániai Mezőgazdasági Egyetem – Litvánia, Consejeria de Agricultura y Pesca – Junta de Andalucia – Spanyolország, Limousini Regionális Tanács – Franciaország, Mezőgazdasági Gazdasági Intézet – Bulgária és Instituto Nazionale Instruzione Professionale Agricola – Olaszország. A projekt 2008. január 1-jén kezdődött, lefutási ideje két és fél év.

Koncepció és célkitűzések

A projekt fő célkitűzése, hogy a foglalkoztatási lehetőségeket befolyásoló tényezőket és azok hatását azonosítsa a különböző típusú vidéki területeken, és ezáltal az európai vidékfejlesztési politikák hatékonyabbá tételét szolgálja a vidéki foglalkoztatás növelését illetően.

A projekt legfontosabb haszonélvezőinek tekinthetők az Európai Unió valamint a nemzeti és regionális szintű döntéshozói szervek, vidékfejlesztési szakemberek, állami ügynökségek, kis- és középvállalkozások, szakmacsoportok, nemkormányzati szervezetek és az akadémiai szféra.

A RuralJobs várhatóan legszámottevőbb eredményei a következők

lesznek: foglalkoztatási programokra és politikákra vonatkozó jelentések születése, hasonló felmérésekre használható metodológia kidolgozása, a vidéki térségek tipologizálása, a vizsgált területek munkaerő-piacának alakulását jelző forgatókönyvek felállítása, javaslatok megalkotása a jövőbeli vidékfejlesztési stratégiákra vonatkozólag, négy regionális és egy brüsszeli nemzetközi konferencia megszervezése, tudományos publikációk, didaktikai anyagok kiadása és egy weboldal szerkesztése. Hosszútávú célkitűzésnek tekinthető a vidékfejlesztési intézkedések hatékonyabbá tétele.

A projekt stratégiai céljai

A RuralJobs négy stratégiai célkitűzéssel rendelkezik: a foglalkoztatási politikák és programok áttekintése, a foglalkoztatás új lehetőségeinek feltárása a vidéki sajátosságoknak megfelelően, javaslatok jobb stratégiák kialakítására és a kutatási eredmények terjesztése, népszerűsítése.

A foglakoztatási politikák és programok áttekintése

A RuralJobs felbecsüli a foglalkoztatási programok tartalmát és a munkaerő-piacra gyakorolt hatásait, demográfiai és gazdasági trendjeit az EU 8 országában. A helyzet áttekintése lehetővé teszi bizonyos hipotézisek megfogalmazását jövőbeli regionális- és vidékfejlesztési intézkedéseket illetően, és ezeknek a tesztelését a referenciaterületeken.

A foglalkoztatás új lehetőségeinek feltárása a vidéki sajátosságoknak megfelelően

Nem alkalmazható egységes vidékfejlesztési stratégia az EU minden régiójában. Egyes régiókban például a lakosság csökkenőben van, elöregedik, így hiány jelentkezik fiatalokban, szakképzettek személyekben, potenciális befektetőkben, míg más régiókban éppen fordítottak a demográfiai mutatók. Tehát a megfelelő stratégiát az illető régió típusa határozza meg. A RuralJobs módszereket és indikátorokat dolgoz ki annak érdekében, hogy új foglalkoztatási lehetőségeket azonosítson a referenciaterületeken[1], és feltárja a különböző típusú területek közötti kölcsönhatásokat.

[1] A romániai referenciaterület az Északnyugati régió.

Javaslatok a stratégiák kialakítására

Az előző célkitűzések megvalósítása alapján jelentés készül az EU-s döntéshozók számára. A jelentést, amely nemzeti és regionális szinten azonosítja a vidéki foglalkoztatás potenciális növekedési területeit, Brüsszelben fogják ismertetni 2010 őszén, konferencia keretében.

A kutatási eredmények terjesztése, népszerűsítése

Az eredmények ismertetése folyamatosan zajlik különböző eszközök – hírlevelek, konferenciák, workshopok, a projekt weboldala, jelentések, tudományos dolgozatok és egy virtuális tanulási felület (Moodle) – segítségével. Ezek által más, hasonló témájú EU-s projektben dolgozó partnerek is tudomást szerezhetnek a projekt eredményeiről. Létrejött egy regionális szervezetekből álló közösség is (RUR@CT hálózat), amely fórumot biztosít a projekteredmények konzorciumon kívüli terjesztésére.

A projektben felmerülő tevékenységek

A projekt tevékenységei hét munkacsomagba (*WP – work package*) szerveződnek. Az alábbiakban ezeket foglaljuk össze röviden.

WP1. Projektmenedzsment

Magába foglalja a RuralJobs összes tevékenységének adminisztrálását és koordinálását annak érdekében, hogy a projekt időben eleget tegyen minden kötelezettségének, sikeresen záruljon le, és ne lépje túl a költségvetési keretet.

WP2. A foglalkoztatási politikák és programok értékelése

A WP2 feladata olyan elemzések végzése, amelyek az EU, valamint nemzeti és regionális szinten (a projektben résztvevő országok esetén) elérhető adatokat használnak fel. Ezek alapján a csoportnak egy jelentést kell készítenie a munkaerőpiacról, a demográfiai és gazdasági tendenciákról az EU – 27 vidéki térségeiben, a befejezett vagy folyamatban levő EU-s, nemzeti és regionális szintű politikákról és programokról, hasonló kutatási projektekről.

A WP2 ugyanakkor azonosítja és felbecsüli a vidéki gazdasági diverzifikációt érintő, EU által (FP6, FP7 és Interreg) vagy nemzeti szinten finanszírozott kutatási projektek eredményeit és hatásait, valamint ezen projektek koordinátoraival kapcsolatba lép információcsere céljából.

WP3. Módszertan és indikátorok

A WP3 feladata olyan módszertan és mutatórendszer kialakítása, amely által hatékonyan elemezhető a referenciaterületek munkaerőpiaca, demográfiai és gazdasági trendjei. Olyan tényezőket vesznek figyelembe, mint a területi attraktivitás, gazdasági versenyképesség, környezetminőség, üzleti stratégiák vállalkozások számára, demográfiai helyzet, szociális kohézió, területi kormányzás, továbbá segítik az új, a primér és szekundér szektorokon kívüli, a hagyományostól eltérő foglalkoztatási lehetőségek feltárását, a ‚top-down' (fentről le) és ‚bottom-up' (lentről fel) típusú korlátok kvantitatív felmérését.

WP4. A régiók tipologizálása

A referenciaterületek elemzése, egyes forgatókönyvek felállítása és a vidékfejlesztési politikák javítását célzó javaslatok megfogalmazása céljából szükség van a vidéki térségek specifikus típusainak és jellegzetességeinek az azonosítására. A különböző típusú vidéki térségek (városkörnyéki, izolált, nagy turisztikai potenciállal rendelkező stb.) közötti kölcsönhatásokat, valamint a vidéki munkaerőpiac fejlődését ennek a tipológiának megfelelően kell megállapítani. Ennek oka az, hogy a térség típusa összefüggésben van az üzleti stratégiákkal, a demográfiai problémákkal.

A munkacsoport legfontosabb feladata olyan kritériumok azonosítása, amelyek révén lehetővé válik a régiók csoportosítása. Ugyancsak feladatai közé tartozik egy későbbi fázisban a WP5 eredményeinek és következtetéseinek értelmezése az azonosított tipológiák tükrében, ami majd a foglalkoztatás diverzifikálását célzó forgatókönyvek felállítását segíti elő.

WP5. Új vidéki foglalkoztatási stratégiák az elemzett területeken

A WP5 feladata a WP3 által azonosított módszertanok alkalmazása a referenciaterületeken a jelenlegi vidéki munkaerőpiaci helyzet felmérésére, a szükségletek, az endogén és exogén lehetőségek – amelyek révén új munkahelyek teremtődhetnek – azonosítására, valamint a politikák hatásainak az értékelésére. Amint az egyes vizsgált területek munkaerőfoglalkoztatási potenciálját sikerül felbecsülni, a WP4 levonja a következtetéseit, a referenciaterületek összehasonlítása révén pedig lehetőség nyílik a különböző típusú vidéki területek közötti kölcsönhatások és a munkaerőpiac alakulásának széleskörű megismerésére.

Ebben a kontextusban a referenciaterületeken azonosított „jó gyakorlat" (good practice) kiterjeszthetővé válik az EU szintjén, figyelembe véve a helyi kultúrát és a tradíciókat, ugyanis ezek nagyon fontosak a fenntarthatóság, a stabilitás megőrzése és a népesség növekedése szempontjából.

WP6. A javaslatok összegzése

A WP6 feladata, hogy a WP2 és WP5 eredményeit összegezze egy olyan javaslat-csomag létrehozásával, amely az EU szintű, valamint nemzeti és regionális szintű döntéshozói szervek részére nyújt segítséget a jövőbeli vidékfejlesztési intézkedések hatékonyabbá tételében.

A következő szempontok kerülnek előtérbe:

· Befejezett és folyamatban levő programok és politikák értékelése (WP2)

· Korábbi kutatási projektek eredményei (WP2)

· A legmegfelelőbb módszerek és mutatók kiválasztása a vidéki munkaerő-piaci helyzet, valamint a politikák és programok hatásainak a felmérésére (WP3)

· A vidéki térségek különböző tipológiáinak relatív fontossága az EU keretében (WP4)

· Az egyes politikák és programok hatása a referenciaterületeken (WP5)

· Speciális javaslatok a vidéki gazdaság diverzifikálása céljából a referenciaterületeken (WP5)

· Forgatókönyvek vidéki gazdasági diverzifikációra a különböző típusú vidéki területeken (WP4)

WP7. A kutatási eredmények népszerűsítése

A 7. munkacsomag révén valósul meg a projekt eredményeinek közzététele különböző eszközök: elektronikus platform, szórólapok, elektronikus újságok, regionális konferenciák, workshopok (amelyek különböző kutatási fázisokban kerülnek megrendezésre), tudományos publikációk, tananyagok stb. segítségével.

A RuralJobs eredményei és következtetései írott jelentés formájában is megjelennek a 2010 őszén Brüsszelben megrendezendő konferenciára, amelyen jelen lesznek az EU döntéshozó szervei is.

A napraforgó és repce termesztésének gazdasági kérdései

BÍRÓ BORÓKA JÚLIA

A napraforgó és a repce agrotechnikai és ökológiai igényei

Az olajos növények csoportjába tartozó napraforgó és repce alapvető eltéréseket mutat agrotechnikai és ökológiai igényeit illetően. Az egyes agrotechnikai tényezők termésmennyiségre gyakorolt jelentőségét napraforgó és repce viszonylatában az *1. táblázat* foglalja össze. (Pepó, 2008)

1. táblázat. Termesztési tényezők szerepe a termés mennyiségére (átlagos-intenzív agrotechnika; a tényezők %-os értékei)

Termesztési tényező	Napraforgó	Repce
Talajművelés	5	20
Trágyázás	20	30
Vetéstechnológia	25	5
Regulátor	0	5
Növényvédelem, melyből:	35	30
herbicid	20	5
fungicid	10	5
inszekticid	5	20
Állományszárítás	10	5
Betakarítás	5	5
Összesen	100	100

Forrás: Pepó, P., 2008

A gazdaságos termelés szükséges előfeltételeként átlagos-intenzív agrotechnikai feltételeket valószínűsítve az *1. táblázat* alapján látható, hogy a napraforgó technológiájában elsősorban a növényvédelem, ezt követően pedig a vetéstechnológia a meghatározó. Növényvédelem keretében a gyomirtásnak van a legnagyobb szerepe. Ami a napraforgó vetéstechnológiáját illeti, az agrotechnika intenzitásának növekedésével a tápanyag-visszapótlás egyre fontosabb tényezővé vált. Repce esetén eltérő arányú és mértékű az egyes tényezők jelentősége, legfontosabb az azonos súllyal szereplő *(1. táblázat)* trágyázás és növényvédelem (utób-

bi keretében elsősorban a kártevőkkel szembeni védelem), de jelentős a talajművelés szerepe is, ami a növény számára megfelelő gyökérágyat hivatott biztosítani.

2. táblázat: Különbségek a napraforgó és a repce tápanyagellátásában

Megnevezés	Napraforgó	Repce
Fajlagos tápanyagmennyiség	nagy	igen nagy
Területi trágyaigény	mérsékelt	nagy
Talajtápanyagok hasznosítása	kiváló	közepes
Tápanyagforma	műtrágya	műtrágya (istállótrágya)
Meghatározó makroelem	K (P)	N
Meghatározó egyéb elem	B	S (B)
N-megosztás	(ősz) vetés előtt	ősz, tél vége, tavasz
Termésnövelő hatás	átlagos	nagy

Forrás: Pepó, P., 2008

Tápanyagellátás tekintetében is jelentős különbségek tapasztalhatók a két olajnövény esetén. Annak ellenére, hogy mindkét növénynek nagy a fajlagos tápanyagigénye, az egy hektárra vetített, ún. területi trágyaigény a napraforgónál mérsékelt, repce esetén viszont rendkívül nagy. Jelentős különbségek tapasztalhatóak a meghatározó makroelemek (napraforgó esetén a kálium és foszfor, repce esetén a nitrogén a determináló hatású), valamint a nitrogén-megosztás vonatkozásában is. *(2. táblázat)*

Napraforgó és repce, mint a biodízel alapanyagai

Kifogyóban levő fosszilis energiaforrásaink helyettesítőjeként a világ és az Európai Unió alternatív energiaforrások használatára ösztönöz. A megújuló energiaforrások térhódítása – a nap- és szélenergia, a biomassza és geotermikus energia – mellett egyre jelentősebbé válik az olajos növények csoportja, ezen belül a repce, illetve a napraforgó.

A napraforgó és repce mellett – mint fő energiaforrás – az Európai Unió pálmamagolajat, pálmaolajat, valamint szójaolajat is használ bioe-

nergetikai célra. Ezen olajnövények importja 2005-ben 7,4 millió tonna volt, ami – folyamatos növekedést feltételezve – 2012-re várhatóan eléri majd a 10 millió tonnát. (Udovecz, 2006).

A telítetlen zsírsavakból előállított, biodízel elnevezésű metil észter alapanyagát képezhetik növényi olajok (például repce, napraforgó, szója és egyes pálmafajták), állati zsiradékok, valamint használt sütőolajok – az újrahasznosítás jegyében. Növényi alapanyag vonatkozásában, az éghajlati adottságoknak köszönhetően Európa területén elsősorban a napraforgó és a repce jöhet szóba biodízel alapanyagként. A fent említett alapanyagokból előállított, észter alapú folyadék használható önmagában bioüzemanyagként – teljes mértékben helyettesíti a fosszilis hajtóanyagot –, illetve fosszilis hajtóanyaggal keverve, annak kiegészítőjeként. A biodízel alapanyagok vitathatatlan előnye a kőolajjal szemben, hogy képződéséhez nem szükséges évmilliók eltelte, hanem viszonylag gyors biológiai, illetve kémiai folyamatok eredményeként jönnek létre.

A napraforgó és repce gazdasági vonatkozásai

A magyarországi Agrárgazdasági Kutató Intézet szakértői szerint a biodízel árát a németországi ár határozza meg, az alapanyag (repce) európai árával pedig nem mutat korrelációt. A biodízel-gyártás legnagyobb szereplői Európában a Cargill, az ADM, és a Bunge, vagyis azok a multinacionális cégek, amelyeknek az alapanyag a kezében van, és uralják a piacot. E cégek egyben a legnagyobb importőrök is: a tengerentúlon is vannak üzemeik, és a „több lábon állás" érdekében esetenként pálmaolajból gyártott és importált biodízel eladásával is foglalkoznak. (Popp et al., 2008)

Európai Uniós előirányzat értelmében az egyes tagállamoknak 2020-ra 10%-ra kell növelniük bioüzemanyag részarányukat, amelynek eléréséhez az EU-27 114 millió hektárra tehető összes szántóterületének 17%-án kellene energianövényeket termeszteni. Ennek értelmében közép- és hosszú távon (a 2008–2009-ben tapasztalt pénzügyi és gazdasági válság, készletnövekedés, kereslet visszaesés ellenére) az valószínűsíthető, hogy a mezőgazdasági termékek piacán – minőségi és mennyiségi vonatkozásban egyaránt – a kereslet válik meghatározóvá. (Potori, 2009)

A világ napraforgó- és repcetermelése és kereskedelme

A világ növényi olajtermelésében a repce és a napraforgó a harmadik, illetve a negyedik helyen állnak, a szója- és a pálmaolaj mögött (Pepó, 2008). A világ napraforgó-termelése 2008-ban (33 millió tonna) 15%-kal haladta meg az előző évi értéket. Meghatározó szerepet töltenek be jelenleg világviszonylatban napraforgó-termelés terén a volt Szovjetunió államai, az EU-27 államai, valamint Argentína, amelyek együttesen a világ termelésének háromnegyedét adták az elmúlt években. Előrejelzések szerint a globális termelés a következő évtizedben enyhe növekedést mutat majd, 2017-ig elérheti a 34 millió tonnát. A három kulcsszereplő viszonylatában az előrejelzés szerint a volt Szovjetunió országainak részesedése 40%-ra emelkedhet, Argentína várhatóan megőrzi 16%-os részesedését, az EU-27 pedig 1%-os részesedésnövekedésre számíthat. Az EU-27 napraforgó vetésterülete 2008-ban közel 400 ezer hektárral haladta meg előző évi értékét *(3. táblázat)*, nagyrészt ennek köszönhető az ugyanezen időszakban tapasztalt, jelentős mértékű termelésnövekedés is *(3. táblázat)*.

A repcetermesztés világszinten 2008-ban megközelítette az 57,5 millió tonnát, 17%-os növekedést mutatva az előző évi globálisan megtermelt mennyiséghez képest. A legnagyobb repcetermelő világviszonylatban az EU-27 (főleg Németország, Franciaország, Nagy-Britannia, Lengyelország), jelentősnek mondható még Kína, Kanada és India termelése. Együttesen a fenti államok a globális repcetermelés 90%-át adják. 2017-re vonatkozó előrejelzések szerint a világ repcetermelése középtávon jelentős mértékben megnövekedhet, elérheti akár a 62 millió tonnás szintet. A feltételezések szerint az EU-27 részesedése 2%-kal, Kanadáé 1%-kal nő majd, Indiáé 1%-kal, Kínáé pedig 4%-kal csökken 2017-re.

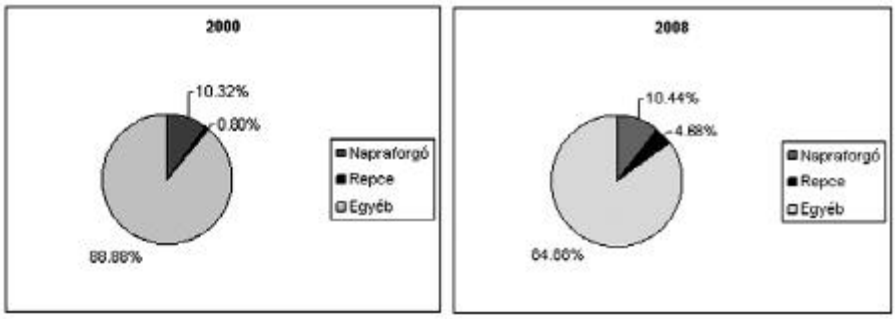
Az EU-27 közel 19 millió tonna repcét takarított be 2008-ban *(4. táblázat)*, ebből 5,2 millió tonna Németországban, 4,7 millió tonna Franciaországban, 2,1 millió tonna Lengyelországban, 2 millió tonna pedig Nagy-Britanniában termett (EC, Agriculture and Rural Development DG, 2009 adatai alapján).

A FAPRI (Food and Agricultural Policy Research Institute) előrejelzései szerint ez az érték közel 24 millió tonnára növekedhet középtávon,

az EU-27 repcefelhasználása pedig akár 35%-al nőhet közben, 2017-re elérve a 26,9 millió tonnát, a biodízel-gyártás – utóbbi évekhez képest mérsékeltebb – bővülésének következtében. Másrészt a közösség önellátottságának mértéke repce tekintetében továbbra is 90%-osnak valószínűsíthető (Potori, 2009). Ugyancsak a FAPRI előrejelzése szerint a napraforgómag világpiaci ára (CIF Alsó-Rajna paritáson) a 2007. évi 672 USD/tonna szintről 620 USD/tonna szintig esik majd vissza 2017-ig, a repcemag világpiaci ára pedig (CIF Hamburg paritáson) a 2007. évi 579 USD/tonna szinthez képest 5–7%-kal csökken a 2010–2017-es időszakban. Globális kereskedelem-bővülést valószínűsítenek mind a napraforgó, mind pedig a repce esetén: középtávon, 2018–2019-ig a globális napraforgókereskedelem várhatóan 52%-al, a repcekereskedelem pedig 21%-al bővül. (FAPRI)

Napraforgó- és repcetermesztés Romániában

A szántóföldi vetésszerkezet struktúrájának vizsgálata során *(1. ábra)* arra a következtetésre juthatunk, hogy Romániában a szántóterület egyre nagyobb részén termesztenek napraforgót és repcét. Jelentős részaránybeli változás figyelhető meg a repce esetén: a 2000. évi 0,8%-hoz képest 2008-ban 4,68%-os részesedéssel bírt a szántóföldi vetésszerkezeti struktúrában.

Forrás: INS, TEMPO

1. ábra. A napraforgó és repce szántóföldi vetésszerkezetbeli részarányai 2000-ben és 2008-ban

Európai Uniós viszonylatban mind területi, mind pedig össztermés szempontjából Románia jelentős részarányt képvisel a napraforgó-termesztést illetően. Hozam tekintetében viszont az uniós átlaghoz képest a 2005–2008-as periódust tekintve minden évben alulmaradt *(3. táblázat)*.

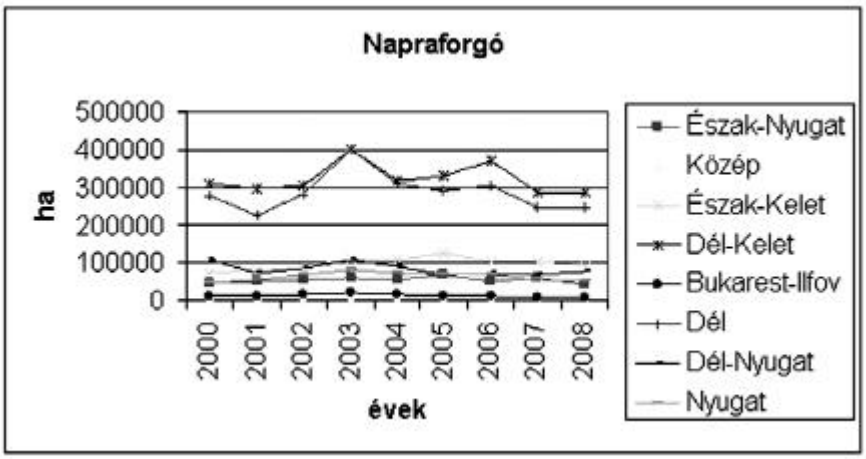
3. táblázat. A napraforgó-termesztés területi, hozam- és termésbeli alakulása az EU-27 szintjén, valamint Romániában 2005–2008 között

	Terület				Hozam				Össztermés			
	1000 ha				100 kg/ha				1000 t			
	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008
EU-27	3616	3934	3368	3751	16.6	17.3	14.2	18.9	6000	6812	4792	7073
Románia	971	991	836	809	13.8	15.4	6.5	14.3	1341	1526	547	1159

Forrás: EC, Agriculture and Rural development DG, 2009

A napraforgó-termőterület romániai regionális vizsgálata azt mutatja, hogy a Dél-Keleti, valamint a Déli régió a vezető napraforgó-termelők. Nyílván ezen régiókban adottak a napraforgó számára legmegfelelőbb környezeti-éghajlati feltételek. A Dél-Keleti régió napraforgó termőterületének közel egyharmada (31%) Konstanca megyében található, 21%-a Brăila, 18%-a pedig Buzău megyékben. A Déli régiót tekintve, a napraforgó-termesztés 80%-a területileg három megyére – Ialomiţa, Călăraşi, Teleorman – szorítkozik (az INS TEMPO adatbázisának 2008-as értékei alapján). A Dél-Keleti, Déli régiót követi napraforgó-termesztés szempontjából az Észak-Keleti, valamint a Dél-Nyugati régió, amelyek azonban messze elmaradnak a területi nagyság szempontjából *(2. ábra)*.

Románia repcetermesztésnek az EU-27-hez viszonyított részaránya jóval csekélyebb, mint a napraforgó esetén, mind területi, mind pedig termésmennyiségi szempontból. A 2005–2008-as periódust vizsgálva viszont erőteljes növekedési ütem tapasztalható területi és termelési szempontból, mind Romániában, mind pedig az EU-27 szintjén, és országunkban a növekedési ütem erőteljesebb, mint az EU-27-es átlag. Az uniós csatlakozás évével (2007) területileg megháromszorozódott, össztermés

Forrás: INS, TEMPO adatbázis

2. ábra. A napraforgó termőterületének alakulása
Románia régióiban, 2000–2008 között

szempontjából pedig több, mint megduplázódott a romániai repcetermelés. Ami a terméshozamokat illeti, látható, hogy repce esetén is jóval alulmarad Románia az EU-27-es átlagértékekhez képest. *(4. táblázat)*

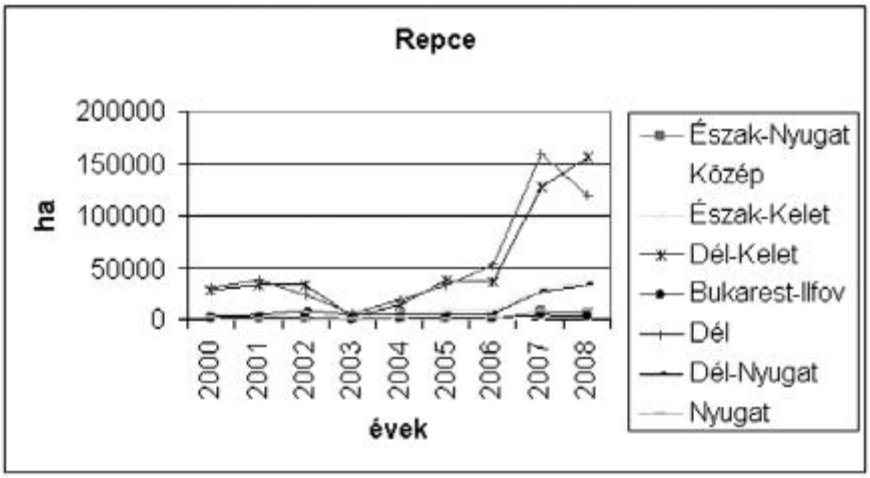
4. táblázat. A repcetermesztés területi, hozam- és termésbeli alakulása az EU-27 szintjén, valamint Romániában 2005–2008 között

	Terület				Hozam				Össztermés			
	1000 ha				100 kg/ha				1000 t			
	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008
EU-27	4716	5341	6511	6157	32.5	29.8	28	30.8	15338	15903	18232	18955
Románia	88	110	365	377	16.8	15.9	9.9	18.1	148	175	362	682

Forrás: EC, Agriculture and Rural development DG, 2009

Románia regionális repce-termőterület vizsgálata során is kimutatható, hogy az egyes régiókban 2007-ben, a csatlakozás évében, jelentősen megnövekedtek a repcével bevetett területek *(3. ábra)*. Akárcsak a

napraforgó esetén, szintén a környezeti adottságoknak köszönhetően a két vezető repcemag-termelő régió a Dél-Keleti, illetve a Déli. Az országos repcemag-termesztés 75%-a e két régióban történik (42% a Dél-Keletiben, 33%-a a Déliben, 2008-as adatok alapján). Megyei szinten Konstanca megye adja a Dél-Keleti régió repce-termelésének 42%-át, Tulcea a 21%, Brăila pedig a 19%-át. A Déli régió vezető repcemag-termelő megyéi szintén megegyeznek a három legnagyobb napraforgómag-termelő megyével. Călăraşi, Ialomiţa és Teleorman – ilyen sorrendben – együttesen a régió termelésének 78%-át biztosították repcemag-termőterület tekintetében (az INS TEMPO adatbázisának 2008-as értékei alapján)

Forrás: INS, TEMPO adatbázis

3. ábra. A repce termőterületének alakulása
Románia régióiban, 2000–2008 között

Irodalomjegyzék:

Directorate-General for Agriculture and Rural Development: Agriculture in the European Union, Statistical and Economic Information 2009, published: March 2010

Nemzeti Statisztikai Hivatal (INS), TEMPO online adatbázis

Pepó, P: Az olajnövények termesztésének helyzete, a napraforgó ter-